

Nr 564.

Av herrar **Andersson** i Rasjön och **Hilding**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 140, med förslag till lag om virkesmätning.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 140 framlägges förslag till lag om virkesmätning. Enligt denna lag skall efter förordnande av Konungen mätning av vissa slag av rundvirke monopoliseras under en för visst område tillsatt särskild virkesmättningsnämnd.

Syftemålet med anordningen uppgives vara att åvägabringa enhetliga förhållanden i fråga om virkesmätningen och att skydda de virkessäljande skogsägarna för godtycklig behandling från köparnas sida. I så måtto är syftet givetvis värt allt beaktande.

Fråga är dock, huruvida icke anordningen med ett virkesmättningsmonopol, såsom det i lagförslaget är utformat, kommer att medföra betydande olägenheter för vissa virkesköpare inom de områden, där monopolet kommer att gälla, olägenheter som i lika grad komma att drabba även de virkessäljande skogsägarna. Vi åsyfta de många sågverk, små och medelstora, som köpa en del eller hela sitt virkesbehov levererat vid sågen av säljarna själva. Visserligen förutsattes i propositionen, att för mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk eller eljest undantag från mättningsmonopolet skola kunna meddelas vid förordnandets utfärdande, men varken i lagtexten eller i motiveringen finnas några grunder angivna, efter vilka sådana undantagsfall skola bedömas.

Vi anse dock, att frågan om de mindre företagens ställning under mättningsmonopolet är så viktig, att något så när klara bestämmelser därom böra finnas i själva lagtexten. Att i detta fall lita till myndigheternas prövning kan icke vara tillräckligt, i all synnerhet som från såväl mättningsnämndernas som de större industriföretagens sida sannolikt kommer att röjas en strävan att få in så mycket virke som möjligt under monopolet. Ju mer virke som behandlas av virkesmättningsnämndens personal, ju billigare ställer sig givetvis verksamheten efter virkesmängd räknat. Det är alltså all anledning att befara, att såväl vid förordnandet angående mättningsmonopol för ett visst område som vid senare uppkommande frågor om undantag för visst verk starka krafter komma att söka hålla även småföretagen under monopolet.

Svårigheterna för sådana företag, som här avses, att behöva anlita virkesmättningsnämnden för intumningen av virke ligga icke huvudsakligen däruti, att deras rörelse är av mindre omfattning, utan den ligger främst i det sätt, varpå de förse sig med erforderlig råvara. Under det att de större sågverken, som ligga vid flodmynningarna eller vid de stora vattendragen, regelmässigt hämta allt sitt virke ur flottlederna, finnes det ett mycket stort

antal mindre verk inne i landet, särskilt i Bergslagen, som icke ha tillgång till flottled och som få hela sin timmerfångst levererad direkt vid sågen eller någon del därav per järnväg. Vid ett dylikt leveranssätt kommer det att ställa sig synnerligen olägligt att vara hänvisad till virkesmätningens nämndens personal för inmätningen av virket.

Som det nu i de flesta fall är ordnat, »tummas» sågverket på lasset vid framkomsten till sågen. Om företaget, som ofta är fallet, dels har drivningar från egna skogar eller rotstående stämplingar, dels köper timmer av skogsägare, som själva ombesörja utdrivningen, kan av praktiska skäl någon åtskillnad i fråga om virkets mottagning och lagring icke ifrågakomma. En del av det framkörda virket går kanske direkt in i förädlingsverket under det att det mesta upplagras, ofta i höga vältor och då i regel uppsorterat efter dimensioner. Inmätningen måste göras vid avlastningen, och mätning av större partier på en gång är praktiskt taget ogenomförbar. Där verket ligger vid en sjö kan visserligen vintertiden virket i och för mätning avlastas i låga vältor på isen, men drivningarna börja stundom så tidigt, att isen icke är körstark, och då måste även vid sådana verk en del timmer uppläggas i höga vältor på land.

Skulle icke verkets egen personal få företaga inmätningen av på ovan nämnt sätt levererat virke, komme driften att störas och mätningen bli förknädd med dryga kostnader. Tillförseln kan långa tider vara alltför liten och överhuvudtaget städse för ojämn för att de två ojäviga mätarna skola ha sysselsättning. Även för säljarna och körarna skulle det vara synnerligen obekvämt att nödgas inrätta sitt av naturförhållandena beroende arbete efter för mätarna lämpliga tider. Såvitt vi kunna se skulle en tillämpning av den föreslagna lagens bestämmelser ifråga om sådant virke, som levereras direkt framforslat till sågverk, i de flesta fall stöta på mycket stora praktiska svårigheter. Enda möjligheten för dessa verk att undgå de olägliga verkningarna av mätningens monopol blir då att köpa virket på rot. För många skogsägare, särskilt de mindre, är det emellertid fördelaktigare att själva ombesörja drivningen och sälja virket framkört till sågen. Det ifrågasatta mätningens monopol blir sålunda i här åsyftade fall till men för skogsägarna.

Ur virkessäljarnas synpunkt är det ett stort intresse att de mindre inlandsföretagen inom trävarubranschen kunna uppehålla sin verksamhet. Dessa verk kunna uppträda i en välbehörlig konkurrens med storföretagen, och genom deras tillvaro beredas också arbete och försörjningsmöjligheter i orterna. Vill man i virkessäljarnas intresse genomföra en lagreglering av mätningen vid flottlederna, där den är behörlig och lätt att genomföra, bör man se till att icke samtidigt en ur skogsägaresynpunkt förmånlig driftsform inom trävaruindustrin strypes. Detta synes kunna undvikas på så sätt att från lagens bestämmelser undantages virke, som genom säljarens försorg levereras direkt vid förädlingsverk. Alternativt kunde man nå det önskade syftet genom att i lagen stadga undantag för sågverk, som icke försågade över ett visst antal timmer. Gränsen måste då sättas relativt högt,

exempelvis vid 25 à 30 tusen stockar. Vid en del större och medelstora inlandsverk förekommer det dock, att en del timmer kommer på flottled och en del framköres direkt, ofta med lastbilar. I sådant fall gäller givetvis samma olägenheter i fråga om det framkörda virket som ovan berörts. Det förefaller lämpligt att undantaget hänför sig till leveranssättet i stället för till avverkningens omfattning.

Vad ovan anförts gäller i huvudsak sågtimmer och har icke samma giltighet i fråga om pappersved och andra i lagen avsedda sortiment. Undantaget behöver sålunda främst avse sågtimmer men kan utan olägenhet omfatta även andra slag av virke. Då det endast i ringa omfattning förekommer leverans av exempelvis massaved direkt framkörd till fabriker, har undantaget för detta slag av virke ringa betydelse.

På grund av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 140 med förslag till lag om virkesmätning måtte besluta sådan ändring i 1 §, att från lagens bestämmelser undantages virke, som levereras direkt framforslat till förädlingsverk.

Stockholm i mars 1935.

Gustaf Andersson
i Rasjön.

And. Hilding.

